

KRISSEN IN BALI

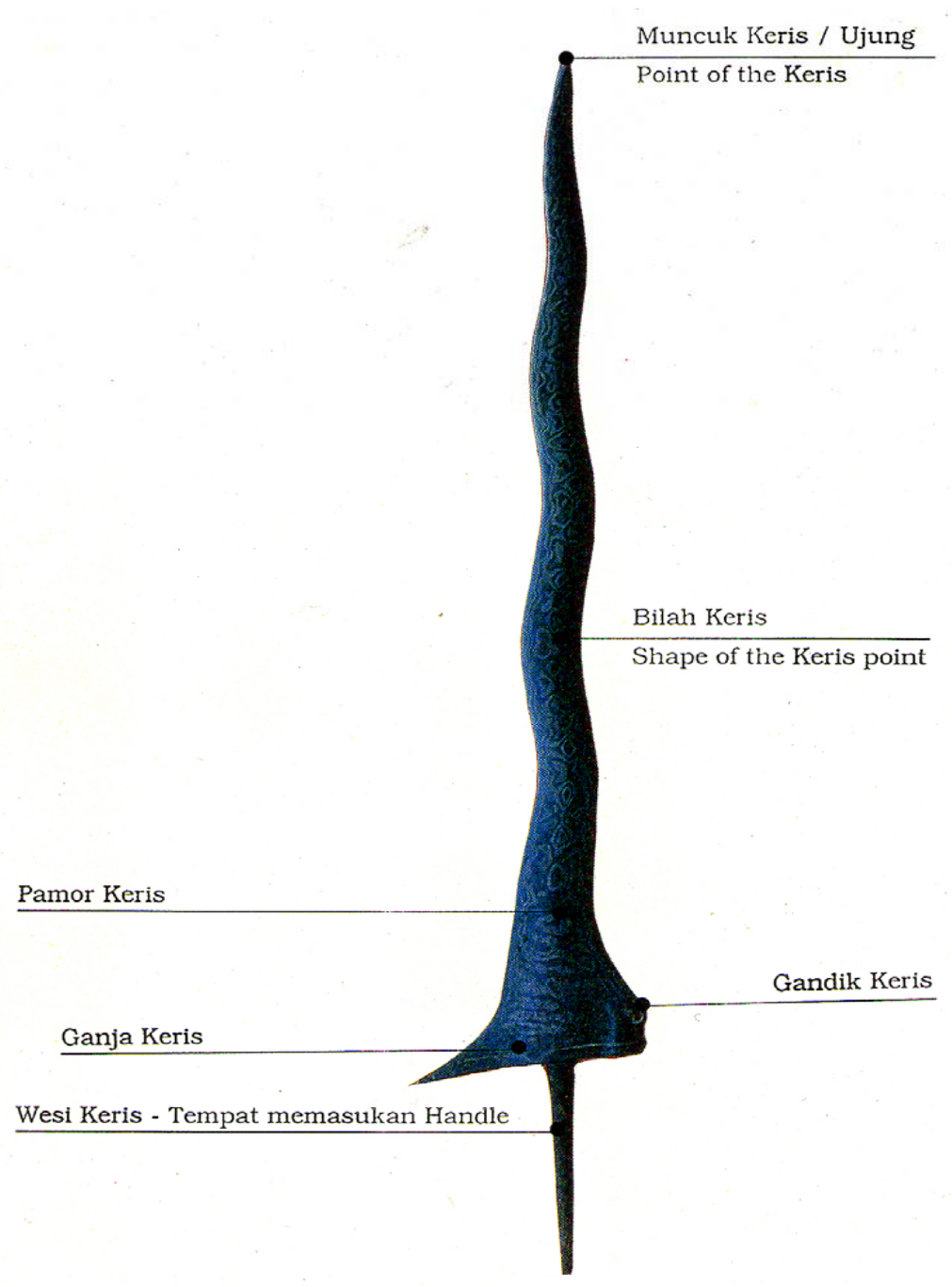
H.I.R.Hinzler

mei 2007

Oudste vermelding kris Bali

- Inscriptie 1011 AD, Batur, kris onder cadeautjes bij ceremonie
- 1065 AD, Sembiran, kris onder cadeautjes
- Het woord kris wordt gebruikt

Hoe ziet de kris eruit?

Muncuk Keris / Ujung
Point of the Keris

Bilah Keris
Shape of the Keris point

Pamor Keris

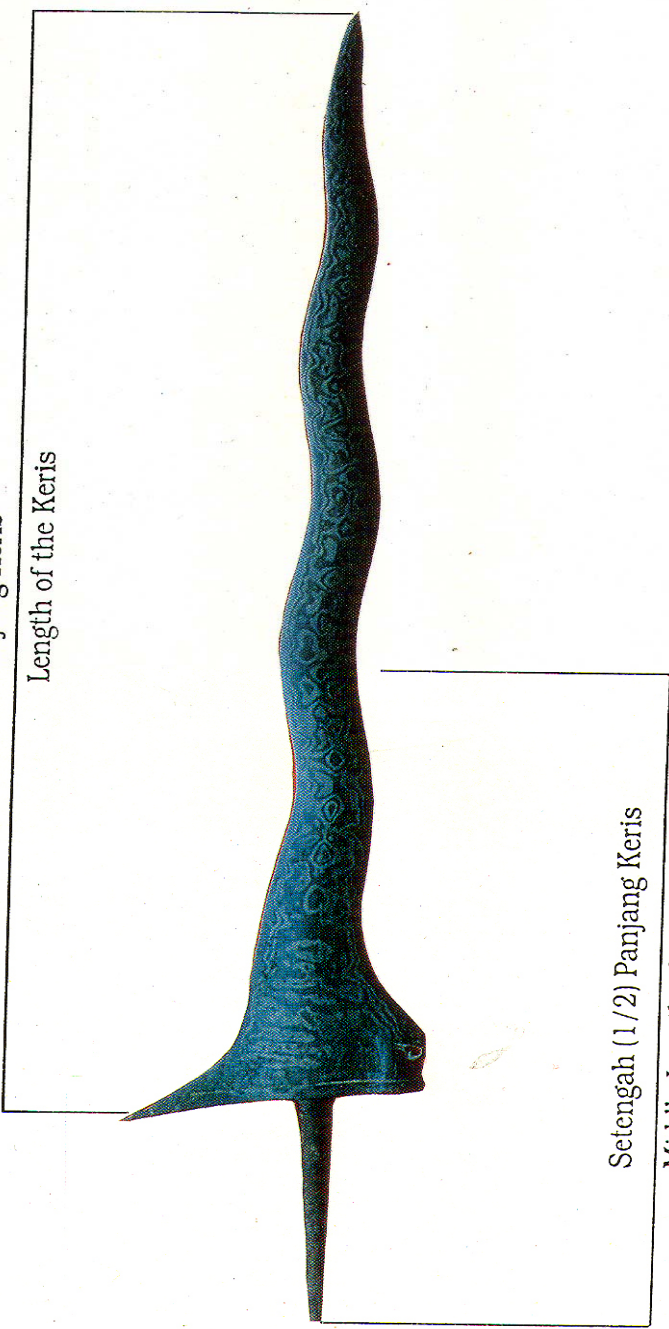
Gandik Keris

Ganja Keris

Wesi Keris - Tempat memasukan Handle

Panjang Keris

Length of the Keris

Setengah (1/2) Panjang Keris

Middle Length of the Keris

Visolifant of slang op ganja

Kris in schede
kris is Javaans, schede en greep
op Bali gemaakt
schede beschermt kris tegen boze
invloeden van buiten en beschermt
persoon die kris vast houdt tegen
sterke kris-invloeden

Reinigen van kris

- Met bongkot vrucht (jonge loot van een gemberachtige) en warangan (rattekruid)
- Met sap van de jruk lengis en rattekruid. Het lemmet wordt ermee ingesmeerd om de pamor helder te doen uitkomen, na het eerst geschuurd te hebben

Krissen van adellijke families

Heilige kamer
2 krissen
lans
pot met rijstaren
boven op kast links
Sadana & Sri
god van rijkdom &
godin van rijst
Puri Gede Krambitan

Kris Cokorda Sidemen uit Puri Sidemen

Kris A.A. Made Djelantik
uit Puri Karangasem
de kris is in de 18^e eeuw
buitgemaakt in Java bij beleg
van fort bij Banyuwangi

Bloed van slachtoffer

Veel Balinese krissen gemaakt in Java

- Gegevens over zulke krissen in Balinese teksten over geschiedenis: Usana Bali/Java, Babads en Kidung Pamancangah
- Kris krijgt eigen naam
- 15^e eeuw: Si Ganja Dungkul gegeven door Gajah Mada, minister van Koning Hayam Wuruk van Majapahit op Java, aan koning Kresna Kepakisan van Samprangan in Bali
- Hij kreeg ook een speer, Si Olang Guguh
- De Arya's die met Gajah Mada meegingen naar Bali in 1343 en zich daar vestigden kregen ook krissen
- Ki Lobar, kris gegeven door GM aan koning van Bali. Als je punt op iemand richt, loopt vijand weg. Toen GM eens in bos liep en een tijger in de buurt kwam viel die dood neer.
- Ki Durga Dingkul gegeven om de Bali Aga mensen, die steeds aanvielen, op een afstand te houden

Nog meer Javaanse krissen

- Koning Ketut Ngulesir kreeg krissen uit 'Majapahit
- Ki Naga Basuki met tekening van slang, giftig
- Ki Sudamala, om rijk te reinigen
- Ki Bangawan Canggal: kris viel uit schede in rivier Canggal. Kris zonk. Koning hield schede richting rivier, kris vloog uit zichzelf erin. Vandaar naam Rivier Canggal kris. Kris is giftig

Krissen van koning Waturenggong en zijn zoon in Gelgel, 16^e eeuw

- Ki Tanda Langlang, Ki Sangka Panca Janya
- Ki Pencok Sahang. Kris gevonden in brandhout (saang) Alleen met deze kris kon Dalem Bungkut, vorst van Nusa Penida gedood worden
- Zijn zoon, Aji Bekung, had 2 krissen: Ki Tinjak Lesung en Ki Kapalangsoka
- Tinjak Lesung was buitgemaakt op gedode vijand, Gusti Telabah
- Met Ki Kapalngasoka, die van Ki Gusti Pande was, werd Gusti Telabah in 1578 gedood

Krissen van koning Di Made

- Ki Titinggi
- Ki Kala Dangastra, werd eens naar bos gebracht en bij hut gehouden. Die vloog in brand. Toen kris naar 'Majapahit' werd gebracht om te slijpen, stierf de man die dat moest doen
- Ki Sekar Gading
- Ki Panglipuran, geliefde kris van Arya Ki Gusti Kaler
- Ki Kala Rahu, geliefde kris van de kroonprins, Cokorda Jambe

Kris van Cokorda Tabanan (foto F.Brinkgreve)

- I Ganja Raras, buitgemaakt in 1906 na Puputan

Sagung Wah
Tabanan, trekt ten strijde
met kris tegen de
Hollanders in 1906

Kris Cokorda Badung 1906

I Gusti Ngurah Made Agung
Raja Badung VII
(1876 - 1906)

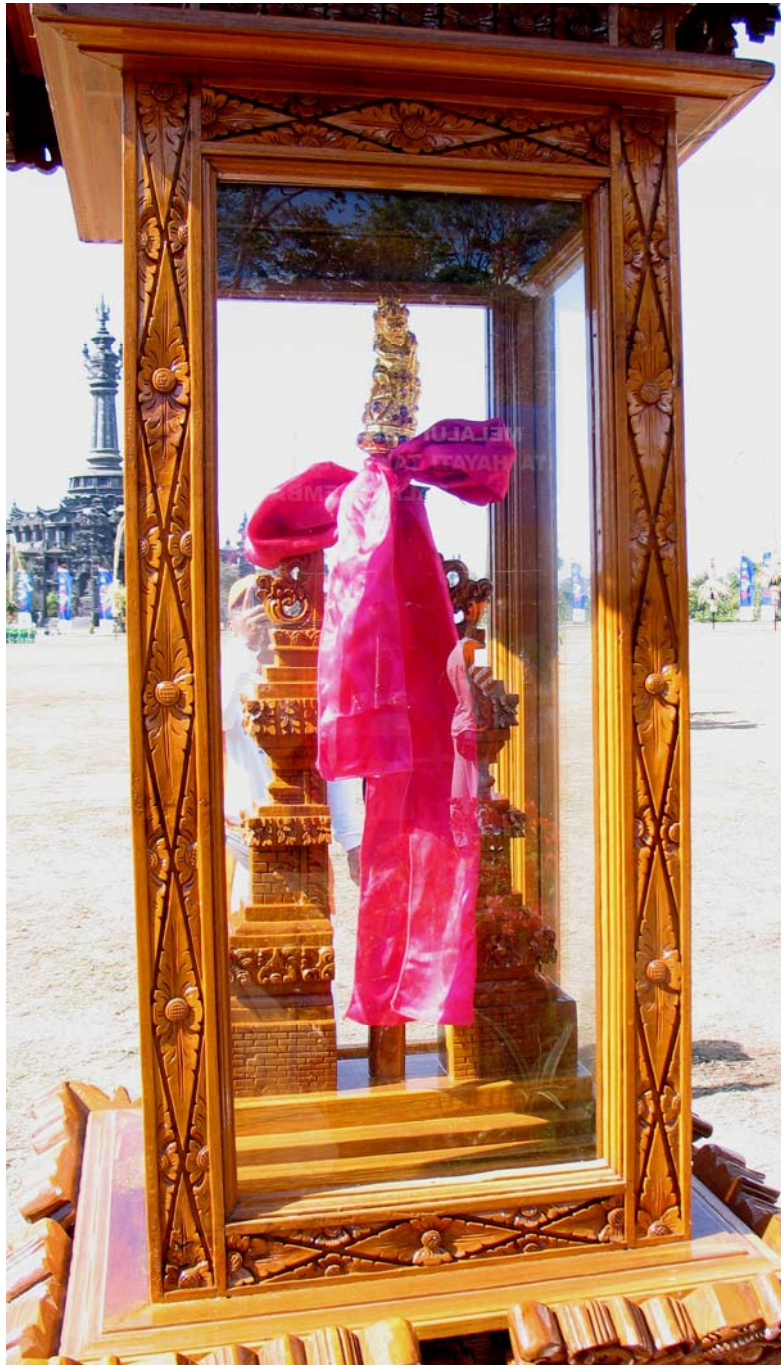

Jalakadinding
salah satu keris pusaka yang dipergunakan
saat Puputan Badung

100 tahun
erang PUPUTAN BADUNG
BALI 1906-2006

I Gusti Ngurah Made Agung
Raja Badung VII
(1876 - 1906)

Replica, prijs voor jeugd
sportwedstrijden
tgv Puputan Badung
herdenking 20 9 2006

Kris Cokorda Badung in optocht geleend uit Museum Nasional Jakarta

Krisen uit Badung

Puputan Badung
monument in Denpasar

Kris uit Singaraja
symboliseert relatie
met de Hollanders
1908

Kris en oorlog

Bharatayuddha: Nakula en Sadewa

Bharatayuddha: Wirasangka & Drona

Laksmanakumara & Abhimanyu

Dienaren Delem & Twalen

Vogel Jatayus tegen Rawana

Ngurek, jezelf steken met een kris
als je in trance bent

Tekening uit ongeveer 1885

ପ୍ରସିଦ୍ଧିପ୍ରଦୀ

ପ୍ରସିଦ୍ଧିପ୍ରଦୀ

ପ୍ରସିଦ୍ଧିପ୍ରଦୀ

ACAD
INDIA
MUMBAI

ପ୍ରସିଦ୍ଧିପ୍ରଦୀ

Vrouwen en krissen

Nebek raga
jezelf doden
als je man in de
strijd is gedood

- Prinses
Nawang Rum
en dienaars
Madukara
- Panji verhaal

Je eer verdedigen met een kris

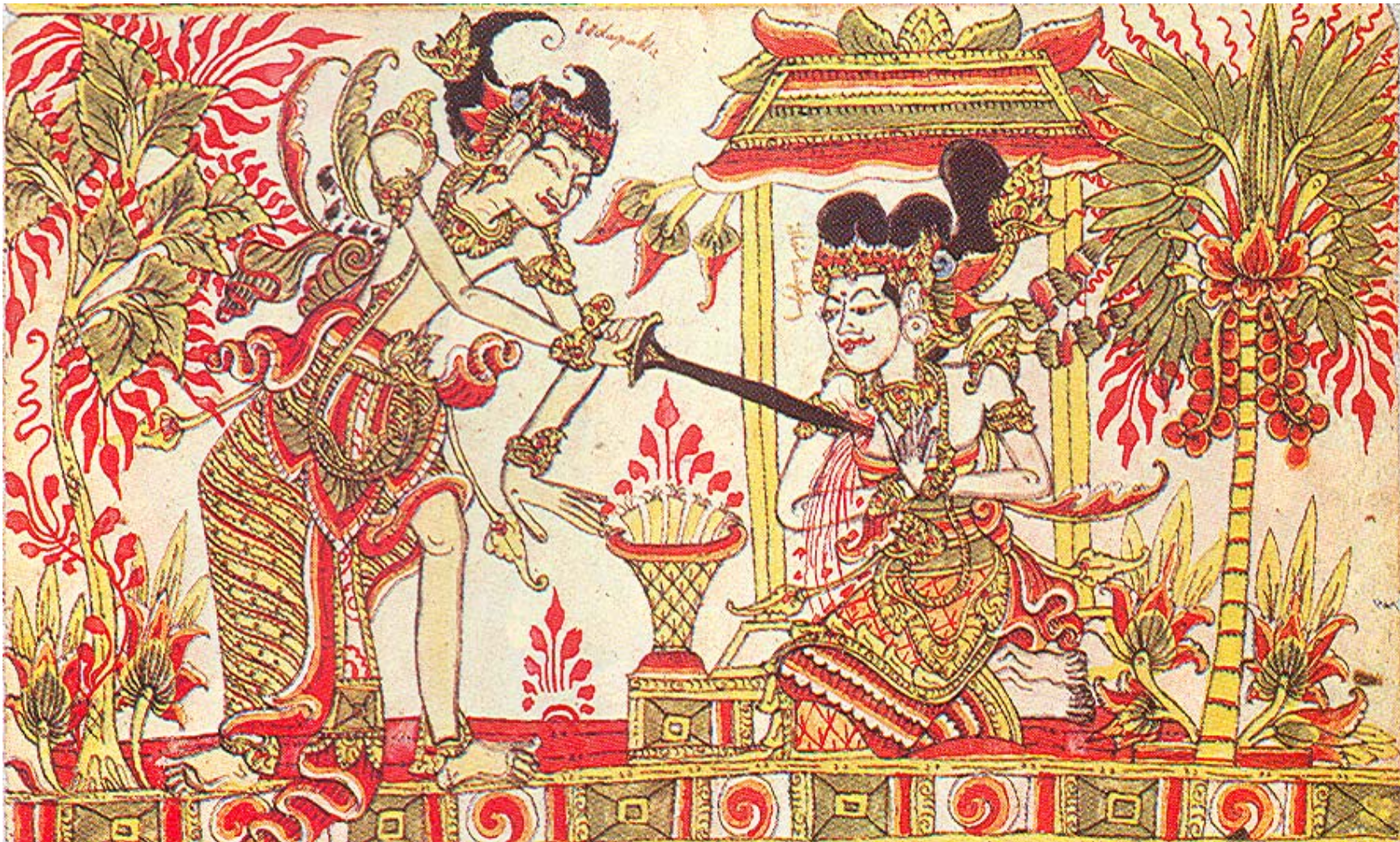
- Sita dreigt zichzelf te krissen als Rawana haar tot vrouw wil nemen
- OJ Ramayana

Sita met kris; Rawana is boos

Jaloerse mannen

Prins krist gemalin omdat hij haar
(onjuist) verdenkt van overspel

Jaloerse
man

Jaloerse koning

Bali nu

kris en ceremonies

- Kris stelt voorouder voor
- Kris-voorouder is getuige bij ceremonies
- Alleen het lemmet is belangrijk, greep en schede kunnen verwijderd, verkocht en vervangen worden

Soms besluit een familie nieuwe grepen en scharnieren voor kisten te laten maken. Die moeten dan voor in gebruik name ingewijd worden

kris met nieuwe greep en schede in
Puri Gede Krambitan moet ingewijd

Links kris voor
mannelijke lijn met
Rama op greep
rechts kris voor
vrouwelijke lijn met Sita
op greep

Kris voor mannelijke lijn met Rama op greep

Kris gebruikt om te reinigen
bij inwijding van poort of huis

Inwijding poort
in gria
kris gebruikt om
te reinigen
kris ligt klaar op
offertafel

Rondgang
met kris

Reinigen gat onderkant poort met tak van dabdab boom voordat padagingan in gat geplaatst wordt

3x met kris in gat prikken
ter reiniging

Padagingan in gat gestopt

gat

Inwijden van schrijn bij waringin van het paleis

- De oude waringin was ziek; hij stond ten westen van het paleis/puri in de voorhof
- Er vielen steeds takken af, als gevolg waarvan mensen uit de familie stierven
- De familie besloot de oude boom te verwijderen
- Hij werd omgehakt door een specialist en gecremeerd. De as werd in zee gegooid
- Uit een loot van de oude boom was al een nieuw, jong boompje gekweekt
- Dat werd officieel geplant en er werd een schrijn bij gebouwd.
- De schrijn werd ingewijd en de kracht van de oude boom werd in de jonge boom gebracht door een pemangku van de familie
- Deze ceremonie vond plaats in december 2006
- In de achterkant van de schrijn werd het potje met padagingan aangebracht. Het gat werd vooraf gereinigd door er 3x met een van de familiekrissen in te steken

Jonge waringin

Pamangku officieert

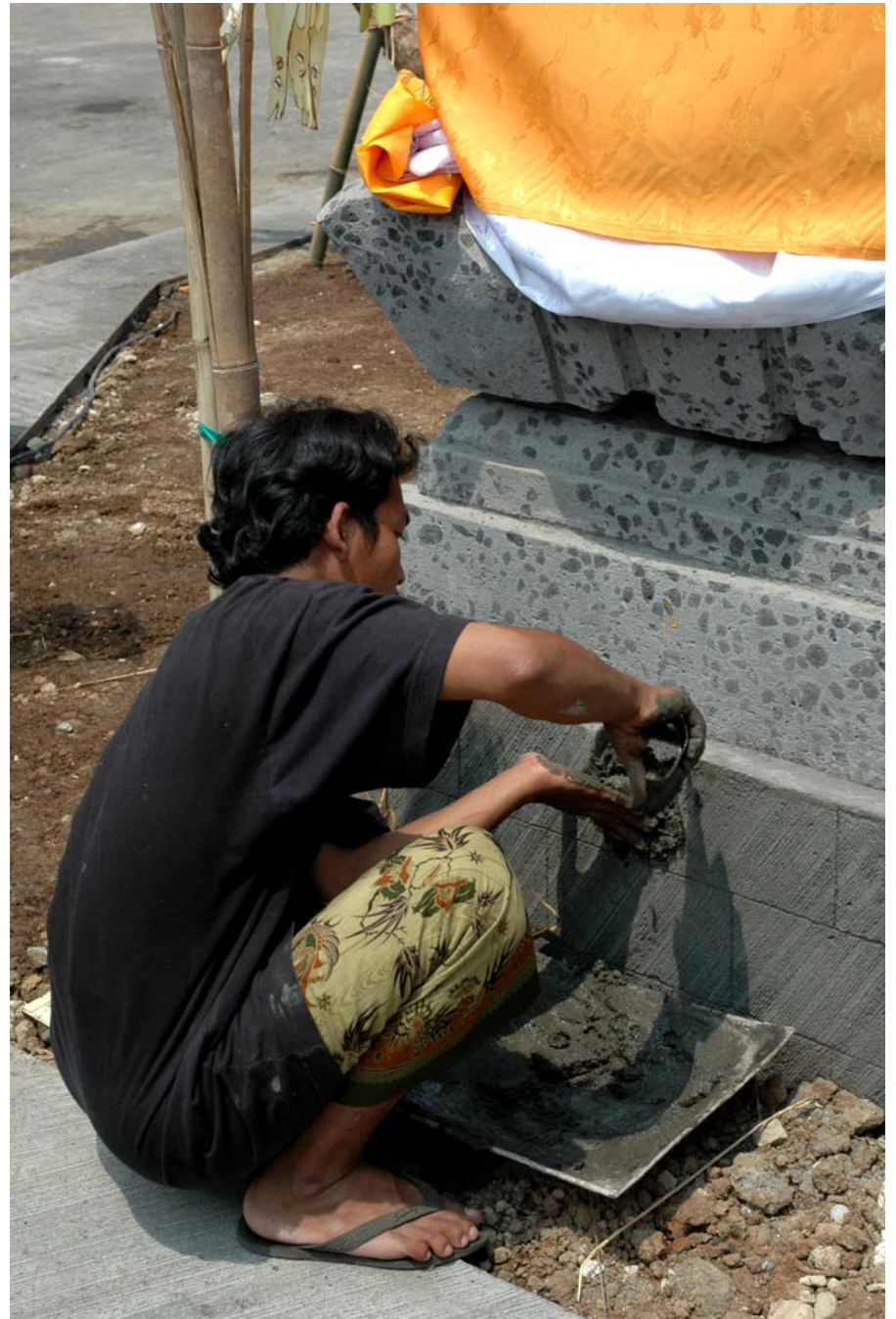
1^e keer steken

2^e en 3^e keer steken

padagingan

Verjaardag van tempel in paleis
odalan - dewayadnya

God en godin opgesteld
hun krissen ernaast in
krishouders
de god en godin zijn de
vergoddelijke stichters van
het paleis
zij kwamen rond 1750
in Krambitan

Met god en godin naar de badplaats; krissen mee als bewakers

